

Våtdraktmysteriet

Metoderapport. SKUP, 2015

ANDERS FJELLBERG
afjellberg@gmail.com
TOMM W. CHRISTIANSEN
tch@dagbladet.no

To våtdrakter. To land.
To uidentifiserte lik.
Der sluttet historien.

Inntil Magasinet dro til
Europas verste flyktningleir.
Og fant svar på saken
politiet ikke klarte å løse.

VÅTDRAKTMYSTERIET

Dagbladet, Magasinet
Boks 1184 Sentrum, 0107 – Oslo
Telefon: 24 00 10 00

PÅ TOMANNSHÅND MED PER SANDBERG VESTAD LAGER LASSI PÅ SKINNER MED JAN THOMAS PORTRETTET: X-ORD-HANSEN

www.dagbladet.no/spesial/vatdraktmysteriet

Høsten og vinteren 2014/2015 ble det gjort to mystiske likfunn i Norge og Nederland. To døde menn ble funnet med 67 dagers mellomrom i identiske våtdrakter. Politiet i tre land etterforsket saken i syv måneder, men greide ikke identifisere de omkomne.

Dette er historien om hvordan vi løste saken.

Oslo, 18.01.2016

Innholdsfortegnelse

Sidenr.

3	Hvordan det startet
3	Metode
4	i) Ideutvikling
5	ii) Politisamarbeid
5	- Kripos
6	- Nederlandsk politi
7	iii) Å finne det eneste vitnet
8	iv) Lokal kunnskap
9	v) Åpenhet og etterlysning i sosiale medier
10	vi) Improviserte DNA-prøver
13	vii) Sammenstilling av informasjon
14	viii) Nye DNA-prøver
15	ix) Kalde spor i Calais
16	x) Dør til dør i Dunkerque
16	xi) Internasjonal spredning
17	xii) Ny runde med DNA-prøver
19	Etikk
19	i) Kontakten med familiene
20	ii) Kontakten med politiet
20	Konsekvenser

Hvordan det startet: En notis i en lokalavis

13. Februar 2015 sto en nyhetssak på trykk på Dagbladet.no. Den var plukket opp fra en notis i lokalavisa Lister24.no, og handlet om et mystisk lik som var funnet i en vådrakt på Lista helt sør i Norge.

Liket hadde ligget i vannet lenge, det var ingen treff mot savnetregisteret i Norge og Kripos regnet med at det var en person som hadde omkommet i utlandet og drevet med strømmen til Lista.

Saken omtalte også en link til et lik som var funnet på øya Texel i Nederland to måneder tidligere - iført en identisk vådrakt. Politiet mente vådraktene var kjøpt i samme butikk i Frankrike.

Journalist Anders Holth Johansen dekket saken for Dagbladet. Han hadde snakket med Ed Kraszewski, talsmann for politiet i Nederland, som fortalte at de jobbet ut fra en teori om at de to var illegale innvandrere som hadde mistet livet i et dristig forsøk på å ta seg over Den engelske kanal.

Politiet hadde også funnet ut at begge vådraktene var fra samme butikk. De var kjøpt samtidig av samme kunde.

En uke senere skrev Holth Johansen saken «*Leter i «Jungelen» etter svar på norsk dykker-mysterie*». «Jungelen» refererte til den uoffisielle flyktningleiren «The Jungle» like utenfor Calais, ved Den engelske kanal i Frankrike.

Det nederlandske politiet hadde vært i Calais sammen med fransk politi og gjort rundspøringer blant flyktningene, uten resultat. De hadde også avhørt butikkpersonalet i butikken der draktene ble solgt, men draktene var betalt kontant og det fantes ingen overvåkningsbilder.

-Det er en «dead end», sa polititalsmann Ed Kraszewski.

Metode

Anders Fjellberg jobbet da i Magasinet i Dagbladet. Han leste nyhetssaken og mente det kunne ligge en mye større sak der.

Bildesøk og artikler fra britisk og fransk presse om «The Jungle» viste flyktninger som levde under presenninger i gjørme og søle. Det lignet scener fra en katastrofefilm eller et borgerkrigsherjet u-land. At bildene var fra vesteuropeiske og fredelige Frankrike, var sjokkerende.

Det skulle visstnok være flere tusen flyktninger i Calais, og en artikkel i The Guardian fortalte at 15 flyktninger hadde mistet livet i 2014 i forsøket på å ta seg fra Calais til England. Vi ville finne ut mer om hva dette var for et sted.

Dette var før flyktningssituasjonen i Europa virkelig eskalerte, men syriske og andre flyktninger som kom med båt fra Libya til Italia var allerede en stor mediasak.

Kunne det virkelig stemme at to båtflyktninger hadde tatt seg til Europa, men endt opp i en grusom flyktningleir i Frankrike og mistet livet i et desperat forsøk på å svømme 34 kilometer i kaldt vann og sterke strømmer gjennom en av verdens travleste skipsleier?

i) Ideutvikling

Den drivende problemstillingen gjennom hele prosjektet var: «Hvem var de?».

Spørsmålet var om det var realistisk å anta at vi kunne finne et svar. Vi visste at nederlandsk og norsk politi, med hjelp av kolleger i Frankrike, hadde etterforsket saken i flere måneder uten å komme i nærheten av en identifisering.

Ideen var å reise til funnstedene på Lista og i Nederland, besøke eventuelle gravsteder, intervju etterforskerne som var involvert, og så reise til Calais. Der skulle vi snakke med så mange flyktninger som mulig og lete etter nye spor.

Dersom vi ikke kom noen vei, ville vi likevel ha fått et inntrykk av livet som flyktning i Calais og kanskje en slags forståelse av hvorfor noen blir så desperate at de risikerer livet for å komme seg videre til England.

På den måten ville det fortsatt være en god sak dersom vi ikke greide å identifisere de to omkomne. De to ville være tause, ukjente vitner for flyktningers situasjon i Calais og Europa.

Magasinet-ledelsen var positive til ideen, men den hadde svakheter.

Hva om vi ikke kunne bevise at de var flyktninger? Hva om vi trykket en stor dokumentar som baserte seg på indisier, og så fikk politiet plutselig et DNA-treff som viste at de var helt vanlige turister som hadde vært utsatt for en ulykke?

Ideen ble liggende i to måneder. Da hadde verken politiet i Nederland eller Norge kommet lenger. Kripos etterforsket ikke lenger saken aktivt, og fortalte oss at det eneste de kunne gjøre nå var å håpe at det dukket opp DNA-treff eller savnetmeldinger gjennom Interpol.

Vi ringte Ed Kraszewski hos politiet i Nederland. Der hadde de heller ikke mye håp om oppklaring. De hadde søkt i DNA-registre i hele Europa og ante fortsatt ikke hvem personen var. Hvis det dreide seg om flyktninger som var kommet ulovlig til Europa, regnet Kraszewski med at familiene neppe ville møte opp hos politiet for å melde dem savnet og levere DNA-materiale.

«Den beste muligheten vi har [til å løse saken], er at vi tar feil. At de ikke er flyktninger, og at det er noe annet som har skjedd med dem», sa han da vi ringte.

Med den beskjeden fra politiet, valgte vi å sette i gang.

Prosjektet ble gjennomført som et samarbeid mellom Magasinet og gravegruppa i Dagbladet.

Tomm W. Christiansen ble koblet på prosjektet og fungerte både som fotograf og journalist i samarbeid med Anders Fjellberg.

ii) Politisamarbeid

Det første vi gjorde var å skaffe så mye informasjon som mulig om saken. Den informasjonen fantes primært hos Kripos og det nederlandske politiets spesialenhet for savnede personer i Nordsjøen.

Kripos

Vi avtalte et møte med Per Angel, leder for den nasjonale ID-gruppa i Kripos. Han har identifisert folk siden slutten av 80-tallet, og det var han som ledet ID-arbeidet etter terrorangrepene i regjeringskvartalet og på Utøya.

22. april møtte vi ham i Kripos' lokaler på Bryn i Oslo. Han var villig til å fortelle oss hva de hadde funnet ut gjennom etterforskningen.

Funnet på Lista var mer et knokkelfunn enn et likfunn – ingenting over leggbeina tibia og fibula ble funnet, sa Angel. De hadde med andre ord uvanlig lite å gå ut fra, ut over DNA-profilen.

Det er mulig å si mye om en person ved hjelp av DNA-analyse, blant annet hårfarge, øyenfarge og til en viss grad etnisk opprinnelse. I USA og Canada gjør politiet forsøk med å framstille fantomtegninger basert på DNA.

DNA-profilene Kripos vanligvis bruker til identifisering, inneholder langt mindre informasjon. Det er mulig å fastslå kjønn, det er mulig å sammenligne med andre DNA-profiler for å sjekke slektskap, og de kan se om to DNA-prøver er fra samme person.

DNA-analysen fra funnet på Lista viste at det var en mann og at han ikke var i slekt med mannen som ble funnet i Nederland. Det var alt Kripos visste.

Det var ingen merker på våtdrakta etter noen propell, eller av stikk eller skytevåpen. Det var ikke funnet noen dokumenter som kunne ha tilhørt personen.

Angel fortalte at det dessuten er uvanlig at funn ikke blir identifisert «forholdsvis umiddelbart». Det er bare funnet 16 lik i Norge siden 1947 som ikke er identifisert (per april 2014).

Angel ga oss en svært nyttig innføring i hvordan ID-arbeid fungerer. I savnet-meldinger legges det inn såkalt «ante mortem informasjon» eller AM-info. Det er informasjon som høyde, vekt, fingeravtrykk, hvor personen ble sist sett, tattoveringer, røntgenbilder, tannlegejournal og DNA-profil fra den savnede eller familiemedlemmer.

Når noen finner et lik, blir det opprettet en post mortem melding – PM-melding – med all informasjon det er mulig å få fram gjennom undersøkelser av liket.

PM-meldingen blir så sammenlignet med AM-meldingene i savnetregisteret. For at noen skal bli identifisert må det være match på ett eller flere hovedkriterier: Fingeravtrykk,

tannopplysninger eller DNA. Et hovedkriterium må som regel støttes av match på et tilleggskriterium: Medisinske opplysninger, krimtekniske funn, eller taktiske opplysninger.

Når det gjaldt funnet på Lista, var det åpenbart ikke mye å gå ut fra. Det fantes ingen fysiske kjennetegn, tatoveringer, tenner eller fingeravtrykk. Det eneste som fantes var DNA-profilen Kripos hadde laget, og den hadde ikke gitt en eneste match selv etter at profilen var sendt til hele Europa gjennom Interpol.

Nederlandsk politi

Vi reiste til Nederland og møtte politietterforskeren John Welzenbagh. Han jobber i spesialenheten for savnede personer i Nordsjøen og ledet etterforskningen for å identifisere personen de omtalte som «The Wetsuitman».

En gang identifiserte Welzenbagh en død kvinne ved hjelp av et silikonimplantat, en annen gang ved hjelp av skrifttypen på en bit av en pilleeske han fant i magesekken til en død person.

Når han lykkes i jobben, innebærer det å banke på en dør og overlevere det verste budskapet et menneske kan få.

-I de situasjonene ønsker jeg meg ofte et hull jeg kan synke ned i, eller at jeg kunne skru tiden tilbake. Jeg blir på en måte dødens sendebud. Jeg synes likevel det er en ærefull jobb. Midt i sorgen, ser du hvor mye det betyr for familiene å få svar.

Han fortalte oss dette da han viste oss funnstedet på stranda ved landsbyen De Koog på Texel. Gravplassen, der det var én navnløs grav, lå noen kilometer unna.

Ved å beskrive jobben sin, formulerte han også hva det var vi hadde begitt oss ut på. Welzenbaghs mål var det samme som vårt: Å gi de døde navnene sine tilbake. Men i denne saken kom han ikke videre.

Welzenbagh ble en viktig kilde for oss helt fra starten av arbeidet. Han fortalte at politiet i Frankrike ikke hadde bidratt med ny informasjon, og selv kunne han ikke reise til et annet lands territorium og etterforske. Han mente at vi som journalister kanskje hadde større mulighet enn ham til å finne nye spor. Han delte all informasjon han satt på i håp om at vi kunne hjelpe.

Han fortalte at våtdrakta i Nederland var blitt sporet til Calais ved hjelp av en såkalt RFID-brikke som var sydd inn i drakta. Brikkene er ørsmå, men inneholder informasjon og sender ut svake radiosignaler. De blir blant annet brukt til å registrere bomplasseringer, men også for å registrere hvor en vare flytter seg fra den produseres til den selges. Politiet hadde dermed fått vite i hvilken butikk drakta ble solgt, og fått kvitteringen fra sportsbutikken i Calais. På kvitteringen så de at det fantes en våtdrakt til. Våtdrakta fra Lista ble knyttet til Calais ved at serienummeret matchet serienummeret på den andre drakta som fantes på kvitteringen.

Vi fikk også informasjon som ble helt avgjørende for oss da vi senere var ute i felt og etter hvert fant nye spor:

- Våtdraktene ble kjøpt 7. oktober 2014, klokken 20.03 i Calais.
- Personen eller personene kjøpte også snorkel, dykkermaske, svømmeføtter, vannsokker, hand-paddles og vannrette plastmapper. De betalte totalt 256 euro.
- Personen som ble funnet i Nederland hadde helt svart hår og en hudfarge som kunne tilsi Midt-Østen eller Nord-Afrika.
- Personen hadde en tannreparasjon som var svært godt utført, og det var dermed rimelig å anta at han ikke kom fra veldig fattige kår.
- I tillegg fikk vi oversendt en fantomtegning (se figur) som viste hvordan mannen kunne ha sett ut i live. Den var laget av en britisk ekspert på bakgrunn av bilder av den omkomne.

iii) Å finne det eneste vitnet

Det eneste Welzenbakh ikke ønsket å si til oss var i hvilken butikk draktene ble kjøpt, fordi butikken ikke ønsket noen offentlig omtale i forbindelse med saken.

Men vi hadde sett butikkjeden Decathlon nevnt i en tidligere nyhetssak og merket på Våtdrakta – Triboard – er Decathlons eget merke. Et google-søk viste at det bare finnes en Decathlon-butikk i Calais. Det var derfor enkelt å kombinere informasjonen fra politiet med vår egen research og finne butikken.

Vi reiste til Calais. Det første spørsmålet vi måtte finne svar på, var om de to døde mennene virkelig var flyktninger. Sportsbutikken Decathlon var det eneste stedet de med sikkerhet kunne knyttes til. En ansatt i butikken måtte ha stått i kassa en tirsdagskveld i oktober året før, slått inn varene og mottatt 256 euro i kontanter.

Vi fant butikken i et varehusområde like utenfor sentrum. Flere flyktninger passerte forbi på vei mot tunnelen der togene går under Kanalen og til England. Flyktningene er lette å kjenne igjen i Calais. De går fram og tilbake mellom «The Jungle», byen og tunnelen, i slitte klær og har alt de eier i en ryggsekk.

Inne på Decathlon gikk vi bort til den første ansatte vi fant, en ung kvinne, og brukte Google translate-glosen «Je suis un journaliste pour le journal norvégien Dagbladet. Parlez-vous anglais?». Hun snakket heldigvis engelsk.

Vi forklarte hvorfor vi var der, og hun sa at hun kjente saken. Det var hun som hadde stått i kassa.

Hun snakket med butikksjefen, og fikk beskjed om at hun ikke kunne snakke med oss. Decathlon ønsket ikke oppmerksomhet. Vi gikk en runde i butikken for å se om vi kunne finne varene de to hadde kjøpt. Da vi møtte på den unge kvinnen igjen, stoppet hun oss og begynte å fortelle:

To kunder hadde kjøpt varene sammen. De så ut til å være i begynnelsen av 20-årene og var definitivt flyktninger. De så kanskje afghanske ut, sa hun. Hun visste ikke hva de skulle bruke vådraktene til, men hadde hørt fra andre at flyktninger noen ganger forsøkte å svømme ut til båter i kanalen som tok dem over til England. Ifølge henne kom det flyktninger innom og kjøpte vådrakt omtrent en gang i måneden.

Vi hadde nå en førstehåndskilde som ga en troverdig bekreftelse på at de to som kjøpte vådraktene var flyktninger.

At den første personen vi møtte ga oss helt nye og relevante opplysninger i saken, gjorde at vi for første gang fikk et reelt håp om at vi faktisk kunne klare å løse den. Vi måtte bare fortsette å treffe på folk som visste noe.

iv) Lokal kunnskap

Vi dro videre til flyktningleiren. I månedsskiftet april/mai 2015, da vi var i Calais første gang, var det i overkant av 2000 flyktninger i Calais. De aller fleste bodde i telt og under presenninger i leiren som kalles «New Jungle» eller bare «The Jungle» - et område som tidligere var en dumpeplass for søppel.

Flyktningene har bosatt seg etter etniske og nasjonale skillelinjer, slik at flyktningleiren er et slags verdenskart over hvor det er krig og elendighet: Eritrea, Sudan, Etiopia, Afghanistan, Syria, Libya, Irak. En del, men langt fra alle flyktningene, snakker brukbart engelsk. De som ikke gjør det, snakker en rekke ulike varianter av arabisk eller egne lokale eller nasjonale språk.

Den første dagen i The Jungle møtte vi en eritreisk mann som snakket fem språk flytende. Da vi allerede hadde demonstrert sviktende fransk-kunnskaper og kunne enda mindre av de andre språkene som ble brukt blant flyktningene, mente vi det var en god idé å ansette ham som tolk.

Samtidig møtte vi et filmteam fra England, ledet av den unge afghaneren Gharghasht Gharghasht. Han hadde selv vært flyktning i Calais, men kommet seg til England og startet opp en egen radiokanal. Han og filmteamet ville gjerne hjelpe oss med intervjuer og oversettelse i de afghanske delene av The Jungle.

I tre dager intervjuet vi flyktninger.

Etter å ha spurt hvor de var fra, hvordan de hadde kommet til Europa, hvordan de skulle forsøke å ta seg videre og hvordan det var å leve i The Jungle, spurte vi alle om de hadde hørt om noen som hadde forsøkt å svømme til England eller til båter ute i kanalen, om de hadde hørt om noen som hadde kjøpt vådrakt eller om noen som var blitt borte. Vi viste også fram fantomtegningen vi hadde fått av politiet i Nederland.

Ingen hadde hørt noe og få av dem vi

snakket med hadde vært i Calais mer enn noen få dager eller uker. Dette forsto vi at kunne bli et problem: Befolkningen i The Jungle er konstant skiftende. Noen hundre nye kommer hver dag. Nesten like mange reiser.

Vi konsentrerte oss etter hvert om afghanske flyktninger på grunn av beskrivelsen gitt av kvinnen i sportsbutikken. En gruppe mente personen på fantomtegningen så ut som en av Hazara-folket – en av de etniske gruppene i Afghanistan. Hazaraene hadde tidligere holdt til på et eget område i The Jungle, men vi klarte ikke finne dem.

Vi fikk etter hvert en sikkerhetsutfordring i The Jungle. Tolken vår fortalte at mange av flyktningene hadde begynt å snakke om oss og mistenkte at vi var sivilpoliti eller menneskesmuglere som jaktet på noen. Vi ble advart mot å fortsette å spørre rundt, og særlig mot å vise fram fantomtegningen. Vi ble også utsatt for et ransforsøk, og fikk beskjed av flyktningene vi intervjuet om at det ikke lenger var trygt for oss i The Jungle.

De eneste som har vært til stede blant flyktningene i Calais hele tiden, er hjelpearbeidere og politi. Kanskje de visste noe?

Vi oppsøkte politistasjonen i sentrum av Calais, snakket med opprørspolitiet som holdt vakt rundt motorveiene, og tilfeldige patruljer. Vi møtte flere hjelpeorganisasjoner som jobbet i The Jungle, men ingen vi møtte hadde noen gang hørt om våtdrakter, forsøk på å svømme eller noen som var blitt borte i oktober 2014.

Det så ut til at vi, i likhet med etterforskerne i Norge og Nederland, var kommet til en «dead end»

v) Åpenhet og etterlysning i sosiale medier

Normalt er vi som journalister ikke interessert i at offentligheten skal vite hva vi holder på med før vi publiserer. I denne saken var det motsatt. Aktiv åpenhet om arbeidet ble en egen metode. Vårt beste håp for å løse saken, var at så mange som mulig – flyktninger, aktivister, og hjelpeorganisasjoner, visste hva det var vi jobbet med.

I The Jungle så vi at flyktningene som kommer til Europa er veldig aktive på sosiale medier. Det er sånn de holder kontakten med familien hjemme og holder seg oppdatert om reiseruter. Vi tenkte at dersom ryktet om at noen lette etter savnede flyktninger fra Calais spredde seg blant flyktningene, kunne vi få nye tips.

Afghaneren Gharghasht – som ledet filmteamet fra London – fortalte oss at det finnes afghanske Facebook-grupper der det noen ganger legges ut etterlysninger etter savnede personer. Vi spurte om han kunne legge ut en post for oss, og sendte ham fantomtegningen og informasjon om hvor og når de to mennene sett ble sist. Han la også ut posten på Facebook-siden til radiokanalen han drev, Afghan voice radio.

Vi fikk det første tipset fra Gharghasht to dager senere. Han hadde funnet en etterlysning etter en afghansk mann som lignet mannen på fantomtegningen. Mannen var sist observert på en båt som dro fra Indonesia i april 2014. Det virket usannsynlig at han skulle ha kommet seg til Calais.

Det neste tipset kom tre timer senere og var langt mer interessant. En fransk kvinne i Calais som het Nathalie og jobbet frivillig med å hjelpe flyktingene, hadde sett Facebook-posten.

Hun skrev:

«En venn av meg som har vært i England i to måneder, har blitt kontaktet av en onkel som leter etter nevøen sin som forsvant fra Calais i oktober. Han var afghansk. Kan du kontakte meg?»

Vi ringte Nathalie og fikk nummeret til hennes venn i England. Han het Mohammed og fortalte at det dreide seg om en syrisk person, ikke en afghaner. Mannen som var savnet het Mouaz Al-Balkhi. Han hadde vært i Calais og skulle til England. Mouaz var i 20-årene. Ingen hadde hørt fra ham siden 7. oktober 2014 og onkelen lette desperat.

Å høre datoen 7. oktober var et sjokk. Vi visste det var den samme datoen vådraktene ble solgt. Vi ba Mohammed kontakte Mouaz' onkel og si at han måtte ringe oss så fort som mulig.

Onkelen het Badi og bor i Bradford i England. Han ringte noen timer senere og var veldig bekymret. Familien hadde lett etter Mouaz i syv måneder og ikke funnet noen konkrete spor etter ham.

Badi fortalte at han hadde vært i kontakt med nevøen 7. oktober. Om ettermiddagen fikk han en tekstmelding fra Mouaz: «Jeg kan se England».

Mouaz nevnte, enten som en spøk eller som en reel mulighet, å svømme over Kanalen til England. Badi hadde svart at han ikke måtte forsøke og at han heller burde gjemme seg i en trailer. Da Badi forsøkte å ringe dagen etter, fikk han ikke svar. Telefonen var skrudd av.

Badi ville vite alt om vådraktfunnene og hvorfor vi mente en av de to omkomne kunne være Mouaz. Vi sa at vi ikke kunne vite om Mouaz faktisk var en av dem vi lette etter, men at detaljene stemte så godt overens at det burde sjekkes ut.

Vi avtalte å møte ham dagen etter på togstasjonen i Leeds. Vi hadde det første virkelige lovende sporet, i en sak som fortsatt var uløst syv måneder etter at politiet begynte å etterforske.

vi) Improviserte DNA-prøver

Nå var vi i kontakt med en familie som var bekymret og som etter lang tid i usikkerhet håpet å få et svar på hva som hadde skjedd med Mouaz.

Sent from web

Vi forsto at informasjonen om våtdraktene og likfunnene ville gjøre Mouaz' familie opprørt, og vi ønsket derfor å gi dem et svar så fort som mulig.

Vi visste at politiet ville være interessert i opplysninger vi satt med.

Ut fra hva vi hadde lært av Kripos, visste vi at tannjournaler muligens kunne brukes som identifiseringskriterium mot funnet i Nederland – dersom det var mulig å oppdrive Mouaz' tannlegejournal. Men for funnet på Lista var det bare DNA som kunne sammenlignes.

Den åpenbare veien videre, ville være å sette onkel Badi i kontakt med norsk og nederlandsk politi, som så kunne hente DNA-materiale og gjøre en analyse.

Det ville imidlertid by på to problemer:

- Vi visste ikke om Badi hadde lovlig opphold i England, og vi ville ikke sette ham i kontakt med myndighetene i noe land, før vi hadde sett hans engelske ID-kort og fått godkjenning av ham til å kontakte politiet.
- Dersom politiet skulle hente DNA-materiale, ville det kunne ta lang tid. Norsk og nederlandsk politi måtte rette en henvendelse til britisk politi som så måtte ta prøvene og sende dem tilbake for analyse.

I diskusjonen om hvordan vi skulle gå videre, dukket det opp et radikalt forslag. Tomm W. Christiansen og reportasjeleder Arve Bartnes foreslo at vi skulle hente DNA-materiale selv og ta det med tilbake til Norge. Da kunne vi eventuelt sende det til en privat lab og få ut en profil, eller overlate materialet til Kripos og politiet i Nederland.

Vi var usikre på om det var lov å ta DNA-prøver av folk sånn helt uten videre. Vi ringte en gen-lab i Norge som fortalte at det ikke var noe problem, og at de kunne få ut en profil dersom vi leverte DNA-materiale.

Dette fikk vi vite i løpet av kvelden. Fordi Anders Fjellberg skulle reise til England og møte Badi tidlig dagen etter, hadde vi ikke tid til å få tak i profesjonelt prøvetakingsutstyr.

Ved hjelp av Youtube og Google-søk på «how to do a DNA-test» kom vi fram til at vi trolig kunne improvisere en prøvetakning.

Dagbladets DNA-kit ble satt sammen av artikler vi fant i apoteket på flyplassen i Manchester. Det besto av:

- Plastposer med zip-lock
- Vinylhansker
- Bomullspinner av samme type du bruker til å rense ørene eller fjerne sminke.

Vi møtte Badi i Leeds og snakket med ham i flere timer om Mouaz og Calais. Badi hadde selv kommet til England ved å gjemme seg i en trailer. Han hadde fått innvilget fem år opphold i England, og noen måneder senere hadde han hentet kona og døtrene på flyplassen.

Badi ville gjerne avlegge en DNA-prøve hvis det kunne gi et svar på hva som skjedde med Mouaz. Vi fikk også tillatelse til å sette ham i kontakt med politiet.

Vi ble med hjem til Badi. Han bor i et lite murhus i en innvandrertett del av Bradford. Vi gjorde selve prøvetakinga på stuebordet (se bilde).

Så vidt vi vet, er dette første gang innhenting av DNA-materiale er brukt som journalistisk metode for identifisering i Norge.

DNA-prøver kan lett bli ødelagt av at celler fra en annen person blander seg inn i prøven, for eksempel ved hudkontakt, en forurenset overflate eller et nys.

Prøvene ble tatt ved at Badi skrapte en bomullspinne opp og ned på innsiden av kinnet og la det i en plastpose som vi lukket med en gang.

Vi tok seks prøver og fordelte dem i tre små plastposer. Anders la én av dem i kjøleskapet da han kom hjem, i tilfelle det enten var veldig lurt eller helt idiotisk.

Med det som forhåpentligvis var brukbare DNA-prøver vel hjemme, diskuterte vi nok en gang hva vi skulle gjøre. Vi kunne sette Badi i kontakt med politiet for nye prøver, men det ville gå raskere hvis våre DNA-prøver kunne analyseres.

Vi informerte Per Angel i Kripos og John Welzenbakh i Nederland om at vi hadde sporet opp en familie som lette etter en ung mann som var blitt borte i Calais samme dag som våtdraktene ble kjøpt.

Politiet i begge land ønsket å gjøre en DNA-analyse av materialet vi hadde, så fremt vi kunne gi dem identiteten til personen materialet kom fra, samt identiteten og familierelasjonen til personen de savnet. Dette fikk vi godkjenning for av Badi.

Å la en privat lab lage en DNA-profil av prøvene, forkastet vi fordi det ville gå raskere dersom Kripos gjorde hele jobben selv. DNA-profilen fra liket i Nederland ble sendt til Kripos så de kunne sammenligne vårt materiale mot begge funnene.

Vi leverte plastposene med prøvene til Per Angel hos Kripos. Han trodde prøvene var brukbare, men anbefalte at vi gjorde det skikkelig neste gang. Om de ble oppbevart i kjøleskap eller ikke var visst ikke viktig. Fukt kunne imidlertid ødelegge prøvene, og en lukket plastpose var derfor en dårlig løsning. Usteriliserte bomullspinner var heller ikke anbefalt av fagfolk.

Angel ga oss to sett med Kripos' eget prøvetakingsutstyr «i tilfelle dere finner flere», og et lynkurs i prøvetaking – et slags CSI for nybegynnere.

Settene består av plasthansker, en «foam tipped applicator» - en sterilisert plastpinne med en skumgummipute på enden som brukes til å samle celler fra munnhulen - og et «Indicating

FTA Micro Card» - et dobbelt papirkort på 2 x 5 centimeter. Etter å ha skrapet «applikatoren» mot innsiden av munnhulen, skal den presses mot overflaten på FTA-kortet. Kortet skifter farge fra rosa til hvitt hvis cellene fra munnhulen har festet seg. FTA-kortet legges så i en forseglbar konvolutt sammen med to små papirposer med «tørkemiddel» som suger all fukt til seg på samme måte som posene med silica-gel du finner når du pakker opp den nye tv-en din.

Genlaboratoriet hos Folkehelseinstituttet gjorde selve analysene av prøvene for Kripos. Vi fikk svar etter en uke. Analysen viste med sikkerhet at det ikke fantes et slektskap mellom onkel Badi og levningene fra Lista.

Badi er Mouaz' onkel på morssiden, altså bror til Mouaz' mor. Normalt er morssiden en tryggere vei å gå for å bekrefte eller avsanne slektskap. Statistisk er det flere som lever i uvitenhet om sitt sanne biologiske opphav på farssiden enn morssiden.

For liket som ble funnet i Nederland så det heller ikke ut til å være en match, men DNA-materialet var ikke tilstrekkelig til å slå det fast med sikkerhet.

Kripos hadde ikke tilgang til en analyse av mitokondrielt DNA (mtDNA) fra liket i Nederland. MtDNA nedarves kun fra mor til barn, og dersom Badi og Mouaz sin mor, hadde samme mor, og Mouaz var personen som ble funnet på Texel, kunne mtDNA påvist slektskap.

Resultatet var nedslående. Vi hadde vært nesten sikre på at vi hadde funnet en av dem vi lette etter.

vii) Sammenstilling av informasjon

Situasjonen, i tekniske bevis, var at vi trolig ikke hadde funnet rett person, men det kunne heller ikke utelukkes. Prøvene var ikke nok til å komme til en konklusjon, mtDNA var ikke sammenlignet mot det nederlandske liket og DNA fra en onkel er i alle tilfeller ikke et sikkert kort som referanse.

Mens prøvene ble analysert, intervjuet vi Mouaz' mor, far og tre søstre som alle bor i Jordan. Vi fortsatte også å lete etter spor fra Calais.

Stadig mer tydet på at Mouaz var en av de omkomne som ble funnet i vådraktene, og ikke noe av informasjonen om ham utelukket det.

- Mouaz var i Calais samme dag draktene ble solgt.
- Søsteren fortalte at han likte å svømme da de bodde i Damaskus.
- Ifølge familien hadde han 300 euro i kontanter - nok til å kjøpe vådrakt, men ikke nok til å få hjelp av menneskesmuglere.
- I ukene før han forsvant var han i Dunkerque, og hadde flere ganger snakket om å svømme ut til en båt i kanalen.

Vi leide inn afghanske Gharghasht, vår nye kamerat og kollega, som researcher i to dager. Han skulle bruke sitt kontaktnett i Calais for å finne ut av om det var flere savnede fra oktober 2014. Han kom raskt i kontakt med flere syrere som hadde hørt om Mouaz, men ingen hadde hørt om andre savnede.

Nathalie, som kom med det opprinnelige tipset om Mouaz, lette også etter nyheter om andre som var forsvunnet.

Et navn som stadig gikk igjen da vi forsøkte å finne ut hvem som visste mest om hva som foregikk blant flyktingene i Calais, var Maya fra hjelpeorganisasjonen L'auberge des Migrants. Vi kontaktet henne, og hun begynte å lete for oss. Også hun kom tilbake med tips om Mouaz. Hun fant også flere navn på savnede, men ingen fra riktig tidsperiode.

Vi fant ut at aktivistorganisasjonen Calais Migrant Solidarity loggfører alle kjente dødsfall blant flyktingene. Ved hjelp av deres liste, kunne vi utelukke at Mouaz var en av dem.

Dersom Mouaz ikke var en av de to døde som ble funnet i våtdraktene, hvor i alle dager var han da?

Familiens teori, og håp, var at Mouaz satt i fengsel et eller annet sted i Europa uten mulighet til å kontakte dem. Det virket lite sannsynlig. I Syria ja, men i Frankrike eller England?

Det vi visste om Mouaz, sammenholdt med informasjonen om våtdraktene, gjorde at vi bestemte oss for, så langt det var mulig, å fjerne all tvil. Vi ville ikke at en familie skulle leve videre med et svar som ikke var hundre prosent sikkert, og vi fryktet at dersom ikke vi fulgte sporet til enden, ville det ikke bli gjort. Vi måtte hente DNA-materiale fra hele Mouaz nærmeste familie.

viii) Nye DNA-prøver

Familien til Mouaz – mor, far og tre søstre – bor som flyktinger i en leilighet i Amman, hovedstaden i Jordan. Deres DNA ville kunne gi et endelig svar. Både Kripos og politiet i Nederland ønsket å analysere nytt DNA-materiale dersom vi fikk tak i prøver fra familien i Jordan.

Det nederlandske politiet vurderte å reise ned selv, men det ville innebære et stort og særdeles tidkrevende byråkrati. Vår metode var derfor raskere.

Vi hadde ikke noe byråkrati, og hentet seks nye prøvesett fra genlaben på Folkehelseinstituttet. Vi sendte dem med ekspress til en advokat som er Tomm W. Christiansens faste fikser i Amman, Mazen Al Tamimi. Han tok med familien Al-Balkhi til en klinikk som gjorde selve prøvetakningen.

Det ble tatt to sett DNA-prøver fra Mouaz' mor, far og en av søstrene. Et sett ble sendt til politiet i Nederland, det andre tilbake til oss før vi leverte det på Folkehelseinstituttet.

Fordi den nederlandske gen-labben hadde mye å gjøre med ID-arbeidet etter Malaysia Air-flyet som ble skutt ned over Ukraina, var det Kripos som ble først ferdige med analysen.

Det var nå blitt begynnelsen av juni. Journalistisk ville det være tilfredsstillende å komme til bunns i en historie som til tider følte som dratt rett ut av en thriller. Menneskelig var det mye vanskeligere. Selv om familien ønsket å få et svar, hadde de fortsatt et sterkt håp om at Mouaz var i live. Vi var i kontakt med dem daglig gjennom flere uker, og

forsto for alvor at arbeidet vi gjorde kunne ende med et tragisk dødsbudskap. Å være den som forteller en familie at sønnen deres er død, har aldri stått i arbeidsbeskrivelsen for journalister.

Formiddagen 1. juni ringte Per Angel fra Kripes. Han fortalte at det heller ikke denne gangen var en match med funnet på Lista. Men for den nederlandske profilen så det lovende ut, sa han.

Vi spurte hva «lovende» betyr. Han svarte: «Det betyr at dere har funnet riktig person». Like etter kom bekreftelsen fra Nederland om at de også hadde fått en match som viste at det var Mouaz som var funnet død i en våtdrakt på Texel.

Vi hadde nå kommet til bunns i en sak som hadde vært et mysterie siden det ble funnet et lik i en våtdrakt på Texel, tidlig om morgenen 27. oktober 2014. Vi hadde jobbet i snart to måneder, gjort utallige intervjuer og hentet DNA-materiale fra fire personer på to forskjellige kontinenter. Likevel var vi bare halvveis.

ix) Kalde spor i Calais

Helt fra første gang vi hørte om Mouaz og antok at han kunne være den ene, begynte vi å lete etter den andre.

Det virket usannsynlig at de tilfeldigvis hadde møttes på sportsbutikken Decathlon og så bestemt seg for å forsøke å legge på svøm i Kanalen sammen.

Hvis vi kunne finne ut hvor Mouaz hadde vært og hvem han hadde hatt kontakt med, kunne vi kanskje finne den andre personen også.

Vi kontaktet politiet i Calais og nabobyen Dunkerque, der familien fortalte at Mouaz hadde vært dagen før han forsvant.

Mouaz' familiemedlemmer i England meldte ham savnet til politiet i Calais uken etter han forsvant. Vi var både interessert i hva slags informasjon fransk politi hadde sittet på i syv måneder, hva de hadde gjort med den og ikke minst om de hadde registrert andre flyktninger savnet rundt samme tidspunkt.

Politiet i Frankrike var svært vanskelig å forholde seg til. De kunne ikke hjelpe oss over telefon og sa at det heller ikke var mulig å rette en henvendelse på epost.

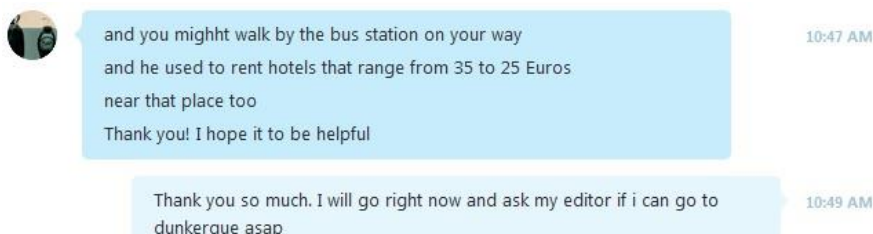
Da vi møtte opp personlig med fransk tolk, fikk vi etter en dags venting beskjed om at de aldri hadde hørt om noen savnede flyktninger fra oktober 2014. Vi kunne sende en formell forespørsel per brevpost til sjefen for distriktskontoret, dersom vi lurte på noe mer.

Gjennom en kilde i Calais fikk vi telefonnummeret til en menneskesmugler som skulle ha vært i kontakt med Mouaz kort tid før han forsvant. Smugleren sa først at vi hadde ringt feil, og da vi forklarte hvorfor vi ringte la han på.

Heller ingen av de andre kildene våre i Calais fant informasjon om flere savnede.

En av mange vi hadde vært i kontakt med som engasjerte seg aktivt i saken, var Mouaz' søster Rahaf i Jordan. Hun begynte på eget initiativ å samle informasjon om hvor broren hadde vært i dagene før han forsvant.

Hun spurte alle hun kjente som hadde vært i kontakt med Mouaz, og fant ut at han enten hadde overnattet på en kafé i Dunkerque der flyktninger fikk sove gratis, eller på et billig hotell i nærheten av busstasjonen, dagen før han ble borte.

x) Dør til dør i Dunkerque

Vi dro til Dunkerque. Verken hjelpearbeidere eller flyktninger hadde hørt om en kafé der det var gratis å overnatte. Vi begynte derfor å gå fra dør til dør hos alle hotellene vi fant, og ba pent om å få se loggboka for den første uka i oktober 2014.

De fleste billige hotellene var stengt. Andre hadde ikke lenger loggbok fra året før. Men på det slitne vertshuset Le Bretagne ble vi sluppet inn. Eieren sa hun sendte inn lister over utenlandske gjester til politiet, og ba om at vi heller kontaktet dem.

Vi forklarte at politiet i flere land, inkludert Frankrike, hadde etterforsket saken vi jobbet med i syv måneder og at vi hittil var de eneste som hadde kommet noen vei. Det ville derfor være fint om hun kunne finne gjesteboka så vi slapp å bruke tid på å krangle med fransk politi som uansett ikke var interessert i å hjelpe.

Hun fant fram boka og så at hun hadde registrert gjesten «M. Youssef Al-Balkhi» 6. oktober 2014. Youssef er navnet på Mouaz' far. Familien hadde sendt oss en kopi av Mouaz' pass, og navnet til faren står oppført i passet hans slik at det ser ut som et mellomnavn. Eieren hadde notert navnet rett fra passet.

Hun så i boka at Mouaz hadde leid rom nummer 3 alene i en natt, men hun kunne ikke huske verken ham eller om det var flere på dobbeltrommet som kostet 37 euro og 44 cent. Mouaz' navn fantes ikke flere steder i gjesteboka.

Det var verdifull informasjon, særlig for familien men også for saken vi skrev, om 22-åringens siste dager før han døde.

xi) Internasjonal spredning

«Vådrammysteriet» ble publisert i Magasinet lørdag 13. juni, og handlet om Mouaz Al-Balkhi. Vi publiserte også en engelsk nettspesial med tittelen «The Wetsuitman».

Det var to avgjørende årsaker til at vi laget en engelsk versjon.

- Tematikken var høyaktuell i hele Europa og i landene folk flykter fra.
- Vi trengte tips dersom vi skulle klare å identifisere person nummer to. Vi ville legge til rette for at saken kunne bli lest av så mange som mulig og delt i sosiale media over hele verden, slik at vi kunne få ny informasjon.

De to første dagene ble saken i all hovedsak lest i Norge. Det forandret seg radikalt da nederlandske journalister kom på jobb den påfølgende mandagen og så pressemeldingen fra politiet om at det mystiske liket på Texel var identifisert.

Etter et par timer var Mouaz Al-Balkhi og «Våtdraktmysteriet» toppsak hos alle de store nederlandske avisene. Anders Fjellberg gjorde flere radio og TV-intervjuer med nederlandsk presse. Riksavisa NRC i Nederland og De Staandaard i Belgia kjøpte saken og hadde den som hovedoppslag de neste dagene.

Saken begynte også å spre seg videre fra Nederland gjennom Facebook og Twitter. Den ble delt og diskutert av lesere, aktivister, journalister og NGO-er fra hele verden, til og med en tidligere amerikansk guvernør.

Saken ble anbefalt i New York Times-spalta «What we're reading», og gjennom to av de største portalene i verden for «longform-journalistikk», Longreads.com og Longform.com.

I løpet av en uke ble historien om Mouaz og den andre foreløpig ukjente personen lest over hele verden.

Et eller annet sted i Tyskland, satt en syrisk mann og leste en arabisk Facebook-post om «The Wetsuitman» og Mouaz, og tenkte: «Den andre personen er fetteren min». Han kontaktet Mouaz' søster Rahaf.

Friday, June 19, 2015

Hello Anders, I have some new news,,,, we may have found the second person, his cousin has seen the post in some page and he said that his cousin is missed in the same mounth and he mintioned some thing about bying a wetsuit ,now he wants to contact you, can I give him your Skype account?

5:23 PM

xii) Ny runde med DNA-prøver

Mannen som kontaktet Rahaf Al-Balkhi snakket bare arabisk, så vi satt opp en tre-veis Skype-samtale der Rahaf var tolk.

Han fortalte om fetteren Shadi Omar Kataf fra Damaskus som hadde forsvunnet en gang i september eller oktober. Han var usikker. Men Shadi hadde vært i Calais og hadde ikke penger til å få hjelp av menneskesmuglerne. Han hadde visstnok ringt en annen fetter som bodde i Belgia og fortalt at han skulle bruke de siste pengene han hadde til å kjøpe en våt-drakt og svømme til England.

Denne fetteren het Ziad og bodde byen Leuven utenfor Brussels. Det var han som hadde vært i kontakt med Shadi sist. Vi ringte Ziad som hadde mer detaljert informasjon:

Ettermiddagen eller kvelden 7. oktober ringte Shadi til Ziad. Han sa «Jeg har ikke nok penger til å betale menneskesmuglerne for å hjelpe meg, men jeg skal kjøpe en våtdrakt og svømme til England»

Ziad svarte at det var helt idiotisk og at Shadi måtte la være, men batteriet på Shadis telefon gikk tomt for strøm. Telefonen ble aldri skrudd på igjen.

Ziad var overbevist om at Shadi var død, og at han var personen som ble funnet på Lista. Informasjonen han satt på, tydet på at det kunne være riktig.

Nå hadde vi positiv erfaring med DNA-prøver, og vi visste at Kripos ville analysere prøver fra oss, dersom vi hadde konkret informasjon som knyttet noen til våtdraktfunnet og vi kunne gi Kripos identitet og kontaktinformasjon personen(e) vårt DNA-materiale stammet fra.

Utfordringen denne gangen, var at en fetter gir et dårlig sammenligningsgrunnlag for DNA-analyse. Ziad fortalte at Shadis foreldre var beleiret i Damaskus, en av Shadis søstre var blitt borte i Libya og den andre søsteren var flyktning i Tyrkia.

Vi reiste først til Belgia for å intervju Ziad om Shadi, og for å ta en DNA-prøve. Vi tok to DNA-prøver med utstyret Kripos hadde lært oss å bruke. Ziad var statsløs palestiner, men hadde lovlig opphold i Belgia. Han ga oss godkjenning til å sette ham i kontakt med politiet.

Da vi hadde tatt prøvene, ringte vi Per Angel i Kripos og fortalte at vi kanskje var på sporet av den andre personen. Han var imidlertid i tvil om DNA-materialet fra Ziad var tilstrekkelig, og de ville trolig uansett trenge DNA-materiale fra søsteren for å komme til en sikker konklusjon.

Vi måtte til Tyrkia. Ziad kontaktet Shadis søster som sa hun ville treffe oss, og vi fikk en adresse i byen Osmaniye, et par mil fra den syriske grensa.

Vi reiste rett fra Belgia. Vi hadde ikke flere DNA-kits igjen, så vi kontaktet John Welzenbagh i det nederlandske politiet. Han fikk tak i tre DNA-kits. En kollega av ham møtte oss på flyplassen i Amsterdam og overleverte utstyret.

Shadis søster heter Nagham. Hun har fem barn og bodde i et felleferdig hus i Osmaniye. Familien var splittet, fortalte hun. Nagham hadde bodd som flyktning både internt i Syria, i Libanon og nå i Tyrkia. Foreldrene var beleiret under umenneskelige forhold i Camp Yarmouk i Damaskus. Søsteren hennes var blitt borte i Libya. Shadi var sporløst borte fra Calais.

Vi fikk kopi av Naghams ID-papirer og tok DNA-prøver på samme måte vi hadde gjort tidligere. Vi tok tre prøvesett. For å unngå å miste dem på vei hjem, tok vi med ett i håndbagasjen, mens de to andre ble sendt i forskjellige koffertene.

Prøvene ble levert på gen-laben på Folkehelseinstituttet. En uke senere var prøvene analysert. Per Angel i Kripos ringte og fortalte at analysen viste at det var en søskenrelasjon mellom Nagham Kataf og personen det var funnet levninger av i vådrakta på Lista.

Det var nå blitt juli, og etter nesten tre måneder, utallige intervjuer med flyktninger, hjelpearbeidere, politifolk, hotellansatte, butikkansatte, tilfeldige privatpersoner, bekymrede familiemedlemmer av savnede, søk i sosiale medier og DNA-prøver av seks personer i fire forskjellige land kunne vi skrive det siste kapittelet i «Vådraktmysteriet».

Shadi Omar Kataf fra Damaskus, døde i Den engelske kanal på vei mot England. Det som var igjen av ham, ble funnet på Lista på sydspissen av Norge 2. januar 2014 i en grå og svart vådrakt.

Etikk

i) Kontakten med familiene

Arbeidet med saken innebar etter hvert kontakt med to svært bekymrede familier i en veldig vanskelig situasjon. Fram til vi fikk en bekreftelse på DNA-prøvene, var vi hele tiden åpne om at vi ikke visste hva utfallet kom til å bli, men at vi mente informasjonen om de to savnede kunne knyttes så tett til de to uidentifiserte likene at det var lurt å gjøre en DNA-test.

Familien Al-Balkhi ble varslet av nederlandsk politi 5. juni om at DNA-prøvene de hadde avlagt ga en match mot DNA-profilen fra personen som ble funnet på Texel.

Familien Kataf fikk beskjeden om Shadis død direkte fra oss. Etter bekreftelsen vi fikk fra Kripos, ringte vi Shadis fetter Ziad, som igjen informerte søsteren som så fikk kontaktet foreldrene i Damaskus. Vi fikk også etter hvert telefonkontakt med Shadis far i Camp Yarmouk. Fram til da, hadde han ikke vite hvor sønnen hadde vært i dagene før han ble borte.

Denne delen av arbeidet var vi ikke forberedt på da vi begynte, og det var den desidert tyngste delen av jobben. Det finnes ingen god måte å overbringe et dødsbudskap på. Det er grusomt beskjed å få, uansett. Begge familiene har tatt tapene tungt, og har hatt en vanskelig periode også etter de fikk svar. De har likevel uttrykt stor takknemlighet overfor oss og politifolkene som etterforsket saken.

Vi er fortsatt i jevnlig kontakt med begge familiene.

i) Kontakten med politiet

Vårt samarbeid med politiet har i denne saken fungert svært godt. De var åpne med oss fra starten av, og viste stor grad av pragmatisme da de valgte å gjøre analyse av DNA-materiale skaffet til veie av journalister. Fordi vi hadde helt konkrete opplysninger vi kunne dokumentere, valgte de å gjøre analysene. Dersom ikke både Kripos og nederlandsk politi hadde vært så velvillige til å samarbeide med oss, ville saken aldri blitt løst.

Det er viktig å understreke at samarbeidet med politiet hele veien har skjedd på våre, og våre kilders, premisser. Alle personene vi DNA-testet var flyktinger bosatt utenfor hjemlandet. I alle tilfellene var det uaktuelt for oss å dele informasjon med politiet, før vi hadde fått den aktuelle personens godkjennelse til å gjøre det. Vi gikk ikke videre med opplysninger til politiet før vi hadde en bekreftelse på at personene hadde lovlig opphold i landet de befant seg i.

Dette var vi svært nøye med, og problematikken ble løpende diskutert på redaktørnivå.

Konsekvenser

To familier har fått svar på hva som skjedde med sine kjære. To uidentifiserte døde menn har fått navnene sine tilbake.

Familien Al-Balkhi har fått en grav å gå til. De venter fortsatt på innreisevisum til Nederland for å besøke graven.

Levningene etter Shadi Kataf er, per 18. januar 2016, foreløpig ikke gravlagt. Shadi skal, etter familiens eget ønske, gravlegges i Farsund nær Lista.

Våttraktmysteriet har vakt sjeldent stor oppmerksomhet internasjonalt og har bidratt globalt til å sette søkelys på flyktingenes situasjon i Calais. Gjennomgangstonen i den enorme mengden tilbakemeldinger vi har fått, er at historien om Mouaz og Shadi viser fram ansiktene, stemmene, skjebnene og menneskene som alt for ofte dessverre bare blir tall i en statistikk når det skrives om flyktningsituasjonen i Europa.

Våttraktmysteriet har stått på trykk i sin helhet i aviser i Nederland, Belgia, Danmark og England, og er omtalt i et stort antall artikler og kommentarer i medier over hele Europa.

Anders Fjellberg ble i etterkant av publiseringen invitert til å skrive en kommentar om flyktingleiren i Calais i The New York Times. Fjellberg og Tomm W. Christiansen holdt høsten 2015 en TED-talk i London om arbeidet med saken, som i skrivende stund er sett 880 000 ganger. Våttraktmysteriet vant pris for beste feature under Amnesty International Media Awards i London.

Ved utgangen av 2015 figurerte saken på flere lister over årets beste engelskspråklige artikler i verden.

